

درمان‌های OTC تب در اطفال

ترجمه: دکتر ندا پیمان

دکتر داروساز

می‌باشد. درجه حرارت مقعدی بالاتر از 38°C نیز اغلب به عنوان تب تلقی می‌گردد. تب یک بیماری نیست بلکه نشانه‌ای است که در اثر بیماری‌ها، عفونت، اعمال جراحی، بدخیمی‌ها، مصرف بعضی داروها و یا علل ناشناخته بروز می‌کند. پیروژن‌ها با تحریک تولید پروستاگلندین و در نتیجه، تأثیر بر مرکز حرارت بدن در هیپوتالاموس موجب بروز واکنش تب می‌گردند. غیر از پیروژن‌ها، پوشیدن لباس زیاد، ورزش‌های سنگین و بیماری‌های CNS نیز موجب افزایش دمای بدن می‌گردند. علت بیشتر تب‌ها، عفونت‌های ویروسی دستگاه تنفسی یا گوارشی می‌باشند.

■ اندازه‌گیری حرارت بدن

از آن جا که حرارت بدن طی روز تغییر می‌کند، صرفاً احساس گرما دلیل بر تب داشتن

حدود ۳۰ درصد ویزیت‌های پزشکان متخصص اطفال مرتبط با تب در کودکان می‌باشد. دمای طبیعی بدن افراد بالغ 37° درجه سانتی‌گراد است که این رقم با اندازه‌گیری دمای زیر بغل در بیش از یک میلیون نفر به دست آمده است. حرارت بدن اطفال معمولاً بالاتر از بزرگسالان می‌باشد. همچنین دمای بدن در اوقات مختلف شبانه‌روز با هم متفاوت است. برای مثال، در صبح زود پایین‌تر و در بعد از ظهر بالاتر می‌باشد.

میزان تغییرات دمای بدن با توجه به سن و اوقات مختلف شبانه‌روز تا $1/67^{\circ}\text{C}$ نسبت به حرارت طبیعی بدن می‌باشد. از این رو، به جای یک رقم واحد (37° درجه سانتی‌گراد) یک محدوده دمای ($37 \pm 1/6^{\circ}\text{C}$) برای حرارت طبیعی بدن در نظر گرفته می‌شود و تب نیز به معنای بالاتر بودن درجه حرارت بدن از این حدود طبیعی

صورت ابتلا به تب باید به خاطر وجود عفونت تحت نظر پزشک باشند. پزشکان به دو علت هیچ درمانی را در تب خفیف توصیه نمی‌کنند. یکی آن که تب یک علامت تشخیصی است و با سرکوب تب ممکن است مانع از تشخیص یک بیماری شد. دوم آن که تب سیستم دفاعی است و شرایطی را در بدن فراهم می‌کند که در آن شرایط عوامل بیماری‌زا قادر به زنده ماندن نیستند. با این حال، برای کودکانی که به علت تب احساس ناراحتی می‌کنند، می‌توان از روش‌های مختلف برای پایین آوردن دمای بدن استفاده نمود.

روش‌های غیردارویی برای پایین آوردن دمای بدن شامل دادن مایعات خوراکی و درآوردن لباس‌های اضافی کودک می‌باشد. در دمای بالاتر از 40°C ، استفاده از حمام آب ولرم می‌تواند به کاهش حرارت بدن کمک کند اما روی عامل بیماری‌زا و سیر بیماری تاثیر ندارد. استفاده از الکل و یا حمام یخ توصیه نمی‌گردد. الکل دارای جذب سیستمیک از سطح بدن می‌باشد و حمام یخ نیز ممکن است موجب لرز و افزایش دمای بدن گردد.

■ استامینوفن

استامینوفن یکی از پرمصرف‌ترین داروها در درمان تب می‌باشد. این دارو با اثر بر مرکز تنظیم حرارت در هیپوتالاموس منجر به کاهش تب می‌گردد. دوز تب بر استامینوفن ۱۵-۱۰ میلی‌گرم به ازای هر کیلوگرم در هر بار مصرف که در صورت نیاز هر ۶-۴ ساعت می‌باشد. برای مثال، دوز تب بر استامینوفن در یک نوزاد ۳ ماهه با

نیست. برای تشخیص تب، استفاده از دماسنج ضروری است. بهترین راه اندازه‌گیری حرارت در کودکان، استفاده از دماسنج مقعدی (رکتال) می‌باشد که نسبت به سایر راه‌ها، عدد صحیح‌تری را نشان می‌دهد. روش‌های دیگر اندازه‌گیری دمای بدن کودکان، راه صماخی، زیربانی و زیربغلی می‌باشد. راه صماخی (Tympanic) بیشتر توسط پزشکان در مطب انجام می‌گیرد که در آن دمای بدن از طریق پرده صماخ اندازه‌گیری می‌شود. این روش تنها یک ثانیه زمان می‌برد و نشان‌دهنده حرارت مرکزی بدن می‌باشد. وجود جرم داخل کانال گوش موجب خطا در این روش اندازه‌گیری می‌گردد. روش زیربانی (Oral) زمانی کاربرد دارد که کودک بتواند حداقل ۱ دقیقه دماسنج را زیرزبان خود نگه دارد (۵-۴ سالگی). روش زیربغلی (Axillary) در اطفال عدد صحیحی از حرارت مرکزی بدن را نشان نمی‌دهد و بنابراین، در کودکان کاربرد کمتری دارد. دماسنج‌هایی که حرارت بدن را از طریق سطح پوست اندازه‌گیری می‌کنند (Skin thermometers) نیز به دلیل اختلاف دمای مرکزی بدن و دمای سطحی، قابل اعتماد نیستند. طی یک بیماری چندین بار باید دمای بدن اندازه‌گیری شود و در تمام موارد از یک نوع دماسنج و یک نوع روش اندازه‌گیری (دهانی یا مقعدی یا ...) استفاده گردد.

■ درمان تب

درمان تب بر اساس تشخیص و درمان عامل ایجاد کننده تب می‌باشد. کودکان زیر ۳ ماه در

وزن ۵/۵kg، ۸۰ mg (۰/۸ میلی گرم از قطره خوراکی) است و یک کودک ۲ ساله با وزن ۱۱kg می‌بایست ۱۶۰mg استامینوفن دریافت کند. در کودکانی که قادر به تحمل فرم خوراکی دارو نمی‌باشند، از شیاف استفاده می‌شود. استامینوفن دارویی نسبتاً کم خطر می‌باشد، اگرچه با استفاده از این دارو در دوزهای بالا، احتمال سمیت کبدی وجود دارد. از این رو، در هر ۲۴ ساعت، مصرف بیش از ۵ دوز این دارو توصیه نمی‌گردد.

■ ایبوپروفن

ایبوپروفن با کاهش سنتز پروستاگلاندین منجر به کاهش تب می‌گردد. دوز تب بر این دارو ۱۰-۵ میلی گرم به ازای هر کیلوگرم در هر بار مصرف که در صورت نیاز هر ۸-۶ ساعت تکرار می‌گردد. برای مثال، یک کودک ۳ ساله با وزن ۱۵kg باید ۱۵۰mg (۱/۵ پیمانه از محلول ۱۰۰mg/۵ml) ایبوپروفن دریافت کند. سوسپانسیون‌ها باید قبل از مصرف کاملاً تکان داده شوند. عوارض جانبی این دارو شامل بدی هضم، خونریزی دستگاه گوارش، مهار عملکرد پلاکت‌ها و کاهش جریان خون کلیوی می‌باشد. برای کاهش عوارض گوارشی می‌توان ایبوپروفن را با غذا یا شیر مصرف کرد. ایبوپروفن در دوز ۱۰ میلی گرم به ازای هر کیلوگرم و استامینوفن در دوز ۱۵ میلی گرم به ازای هر کیلوگرم دارای تاثیر یکسان در درمان تب می‌باشند. البته اثر ایبوپروفن به علت نیمه عمر بالاتر، مدت بیشتری در بدن باقی می‌ماند. استفاده هم‌زمان استامینوفن و ایبوپروفن توصیه نمی‌گردد.

■ آسپیرین

اگرچه آسپیرین در پایین آوردن حرارت بدن موثر می‌باشد، به علت خطر ایجاد سندرم ری در بچه‌های زیر ۱۶ سال منع مصرف دارد. سندرم ری یک بیماری حاد و بالقوه کشنده است که با علایمی همچون تهوع، آسیب CNS، رفتار تهاجمی، هیپوگلیسمی و آسیب کبدی خود را نشان می‌دهد. به همین دلیل، امروزه از آسپیرین به عنوان تب بر در اطفال کمتر استفاده می‌شود.

■ اثرات زیان آور درجه حرارت زیاد

تب به ندرت می‌تواند موجب عوارضی همچون هذیان، کما، تشنج و آسیب کبدی گردد. این عوارض بیشتر در درجه حرارت بالاتر از ۴۱/۱°C اتفاق می‌افتد.

■ سخن آخر

تب نشانه‌ای است که اکثر کودکان چندین بار در سال به آن دچار می‌شوند. داروساز می‌تواند با ارایه روش‌های دارویی و غیردارویی درمان تب، والدین کودک را راهنمایی نماید. با این حال، در هر یک از موارد زیر ارجاع بیمار به پزشک ضروری است:

- ۱- نوزادان زیر ۳ ماه
- ۲- وجود علائم دیگری غیر از تب مانند گلودرد
- ۳- بالا ماندن دمای بدن به مدت چند روز و عدم پاسخ به تب‌برها

منبع

www.uspharmacist.com